

Bron: *De Confessiones van Augustinus : Catalogus bij de tentoonstelling uit eigen collectie van tekstedities en Nederlandse vertalingen* / samengesteld door Ingrid van Neer-Bruggink en Willem Erven. [Eindhoven]: Bibliotheek Augustijns Instituut, april 2009, p. 16-18

De Belijdenissen van Augustinus – Een nieuwe vertaling

Wim Sleddens

Ik heb in Nijmegen ruim 16 jaar (1984-2000) gewerkt als pastor van de parochie Lindenholt. Parochie betekent, zeker in onze tijd in Nederland, aandacht voor leken. Het gaat om het delen van verantwoordelijkheid. Dat vraagt niet alleen organisatie, maar ook vorming. Ik voelde me vrij om Augustinus en de Augustijnen ter sprake te brengen in de parochie, zonder iets op te dringen. In 1996 ging er voor het eerst een groepje jongeren uit de parochie naar een Internationale Augustijnse Jongerenbijeenkomst. Het was in Abbeyside, in Ierland. 'We begrijpen dat het met Augustijnen te maken heeft,' zeiden deze jongeren, 'maar wie was Augustinus?'

Voor hen heb ik toen een aantal teksten uit de *Belijdenissen* vertaald. Ik probeerde ze eenvoudig van taal te houden, helder, en zij voelden ze aan als hedendaags. Zo verging het ook anderen die de teksten in handen kregen. Er werd gevraagd om meer, en zo begon ik te vertalen. Geleidelijk groeide er een overzicht van de *Belijdenissen*, in twee deeltjes. De meer aansprekende stukken vertaalde ik, de moeilijker begrijpbare stukken vatte ik kort samen. Er werd ijverig gelezen, er werd veel naar gevraagd, en dat zette me aan het denken: ik wilde Augustinus recht doen, en ik vertaalde enkele boeken integraal. Ook dat werd goed ontvangen, en zo is het plan gegroeid om de *Belijdenissen* in zijn geheel te vertalen.

Het was een zware klus, vaak heel moeizaam. Twee keer heb ik met twee verschillende mensen het plan gemaakt om samen te vertalen. Redenen van afstand en tijd maakten beide keren een eind aan deze plannen. Ik heb elk van de dertien boeken, of hoofdstukken, zeker drie keer opnieuw vertaald, vooral omdat de compacte Latijnse tekst zich maar geleidelijk in heel zijn diepte laat verstaan. En mijn opzet was te komen tot een juiste, maar ook heldere en leesbare weergave van wat Augustinus zegt. De eerste zes jaar dat ik daar aan werkte, was ik nog in de parochie. De mensen van de parochie waren mijn 'doelgroep'. Soms lag alles een tijd stil. Ik heb zelfs 'tussendoor' een aantal van Augustinus' preken over de Psalmen vertaald, en dit wel samen met anderen. Dat boekje werd goed ontvangen, ook naar zijn taal, en dat stimuleerde mij. Voor zover ik althans een stimulans nodig had, want elke keer dat ik weer de gelegenheid had om wat tijd aan de *Belijdenissen* te besteden, had Augustinus me weer helemaal in zijn greep. Ik heb het vertalen uitermate boeiend gevonden, en elke minuut daarvan heeft zich geloond. De *Belijdenissen* zijn 'mijn boek' geworden. Ik ben geen classicus. Toen ik mijn vertaling af had, heb ik gekeken of ze het waard was om te worden

gedrukt en uitgegeven. Het is de normale weg, in het Augustijns Instituut te Eindhoven, dat een tekst van enige omvang eerst gecontroleerd wordt. Het was voor mij een hele geruststelling dat classici van naam, hoogleraren en emeriti, mijn vertaling zouden bekijken. Ook wel spannend, natuurlijk, maar vóór alles wilde ik dat Augustinus in mijn vertaling doorkwam. Anders kun je het mensen niet in handen geven. Met inbegrip van een correctie, hier en daar, was het oordeel heel positief.

Ik heb veel vertaald, vooral veel artikelen over theologische onderwerpen. Kort geleden ook een boekje over de *Belijdenissen*, samen met een van mijn vrienden. Ongeveer de helft van dat boekje zijn passages uit de *Belijdenissen*, dat maakte het gemakkelijk. Maar wat ik ook vertaald had, het vertalen van de *Belijdenissen* is iets van geheel andere aard. De tekst heeft zoveel lagen, zoveel dimensies. Taal en manier van zich uitdrukken zijn heel eigen, de afstand naar onze tijd maakt het moeilijk de gedachten voor nu verstaanbaar weer te geven. Maar de gedachten zelf zijn verrassend hedendaags.

Belijdenissen = Confessiones / Aurelius Augustinus ; ingeleid, vertaald en van aant. voorzien door Wim Sleddens OSA .- Budel : Damon, 2011 (2de druk). - 351 p. - ISBN: 978-90-5573-915-8.- (1ste dr 2009) € 39,90

afb: Wladimir Petrichev, doek 'Nimm und lies' , Würzburg 2003

Detail van het boekomslag

De factor die mij de afstand tussen de *Belijdenissen* en de mens van nu echt heeft doen overbruggen – ik zou willen zeggen, die deze afstand eigenlijk helemaal liet wegvallen – is de persoon van Augustinus. Nergens heb ik ook maar een spoor van onechtheid bij hem gevonden. Voor mij is hij volkomen echt, hij spreekt zich uit zoals hij is.

'Onder uw ogen is dit wat mijn hart zegt' (Boek 6,2). God is waarheid, die ook hem tot waarheid brengt, tegenover God en tegenover elke mens. Daar ligt de oorsprong en de kern van zijn persoon, van wie hij is. En zo staat hij naast je, naast elke mens. Ook op plaatsen waar ik Augustinus niet volg, waar ik zijn woorden niet de mijne zou kunnen of willen noemen, ook daar is hij voor mij volledig oprecht. Dat ervaar ik als een grote kracht, van Augustinus uit naar mij toe, naar de lezer toe. Augustinus zegt van God dat hij '*dieper in mij is dan mijn eigen diepte en ook weer verhevener dan het meest verhevene in mij*'. Daarop aansluitend zou ik willen zeggen: In de *Belijdenissen* gaat het ook over *mijn* diepste diepte en het meest verhevene in *mij*, omdat Augustinus volledig ongedwongen zowel het diepste als het meest verhevene in hem zelf deelt met jou, als lezer, als jij dat wilt. Een van de vorige

bisschoppen van Breda, bisschop Ernst, heeft eens gezegd dat pastoraal werk is 'het beschikbaar stellen van je geloof'. Voor mij raakt dat de kern van wat Augustinus doet in zijn *Belijdenissen*. Daar stelt hij heel zijn zoeken en vinden voor mij ter beschikking.

De vertaling die ik heb gemaakt is niet de eerste Nederlandse vertaling van de *Belijdenissen*. Ik ken zeker vijf andere, goede en vaak ook mooie vertalingen. Waarom het dan toch weer opnieuw gedaan? Wat mijn drijfveer was vond ik op een bepaald moment precies verwoord in een tekst van pater Luc Verheijen. Hij zegt daar dat wij allemaal op onze eigen manier contact hebben met de grote geesten uit onze geschiedenis. Ook wij stellen hen onze vragen, elke generatie doet dat opnieuw, en op haar eigen manier. Dat betekent niet dat de antwoorden van vroeger niet juist meer zouden zijn. Maar een nieuwe generatie is daar niet helemaal tevreden meer mee. 'Ze wil meer weten, of het gewoon opnieuw horen formuleren, en in een taal die – al was het maar voor even – eigentijds is.' Deze passage heb ik opgenomen in de inleiding op mijn vertaling. Waarom weer de *Belijdenissen*, als er nog zoveel ander werk van Augustinus niet vertaald is? Bovendien, vragen sommigen, zijn de *Belijdenissen* wel het meest aangewezen boek als je het gedachtegoed van Augustinus wilt leren kennen? Het recht van deze vragen kan ik niet bestrijden, dat wil ik ook helemaal niet. Maar ik ken geen ander boek van Augustinus dat mij, via de diepte van zijn persoon, zo echt tot mijzelf brengt op mijn zoektocht naar de waarheid van mijn leven en naar God.

Toen ik van 2001 tot 2007 in Rome was, als lid van het Bestuur van de Orde, had ik meer tijd om mijn vertaling te voltooien. In de bibliotheek van het Augustijns Patristisch Instituut dat de Orde in Rome heeft, evenals in Eindhoven en Leuven, vond ik allerlei boeiende studies over de *Belijdenissen*. Er wordt heel veel over de *Belijdenissen* geschreven, over de opzet die Augustinus ermee had, of het wel of niet een autobiografie is, voor wie hij schreef, of het als boek een samenhangend geheel is, over de opbouw, over de *Belijdenissen* en de Schrift, over bekering en zoektocht, enzovoort. Dit werd een nieuw avontuur, want na jaren steeds opnieuw met de tekst bezig te zijn geweest, heb ik elk woord en elke zin als het ware in mijn hoofd. Van daaruit is deze literatuur heel boeiend. Deze auteurs helpen je lijnen te zien en dimensies te ontdekken. Een van hen, Anne-Marie Vannier uit Straatsburg, die na een omvangrijk boek over de Augustinus, onlangs een klein boekje over de *Belijdenissen* heeft gepubliceerd, zegt daarin dat de *Belijdenissen* hun geheim nog altijd niet hebben prijsgegeven.

Wim Sleddens o.s.a.
april 2009